

PRIKAZ KNJIGE

Antonija Žižak (urednica):

*Izazovi grupnog rada s djecom, mladima i odraslima u riziku¹,
Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Zagreb, 2009.*

Knjiga "Izazovi grupnog rada s djecom, mladima i odraslima u riziku" predstavlja izuzetno svježi i kreativni urednički i autorski doprinos kako u području razvoja metode grupnog rada s populacijama u riziku, tako i u području boljeg razumijevanja specifičnih potreba djece, mladih i odraslih u riziku.

Tekst opsega 247 stranica je, nakon predgovora urednice, prof. dr. sc. Antonije Žižak, podijeljen u tri cjeline. Prvi dio knjige pod nazivom *Konceptualni i pedagoški izazovi grupnog rada s djecom i mladima* sadrži dva poglavlja. U prvom poglavlju "Grupni tretmani za djecu i mlade u riziku: stari i novi izazovi" Antonija Žižak na vrlo nadahnuti i teorijski argumentirani način prikazuje izazove suvremenog grupnog rada s djecom i mladima s poremećajima u ponašanju iz perspektive modernog i postmodernog pristupa. Radi se o tekstu koji jasno ocrtava sve što danas treba o ovom području znati, odnosno, imati na umu stručnjak koji se misli baviti vođenjem, istraživanjem ili daljnjom konceptualizacijom grupnog rada. Autorica, vrlo kompetentno isprepleće teorijske pristupe, vrste grupa i obilježja populacije, indikatore uspješnosti grupnih tretmana za djecu i mlade, ulogu vještina i kreativnosti voditelja, te značaj osnaživanja i participacije korisnika. Autorica otvara i neka nova područja djelovanja koja anticipira/mo u budućnosti, a to su npr. "internet grupe" koje zahtijevaju posebne vještine, etičko promišljanje, prilagodbu.

U drugom poglavlju "Model izobrazbe i analiza sadržaja studentskih programa grupnog rada" autorice *Gabrijela Ratkajec, Ivana Jeđud i Antonija Žižak* kroz analizu 38 studentskih radova u kojima je opisana priprema i grupni rad studentskih timova s različitim skupinama djece predstavljaju u nas jedinstveni model izobrazbe studenata za ulogu voditelja grupe koji je razvijen na Edukacijsko-rehabilitacijskom fakultetu. Radi se o modelu nastave koji bi trebao biti primjer svim nastavnicima koji žele studente uspješno voditi u procesu ovladavanja profesionalnim vještinama rada s ljudima. Naime, model koji je opisan je interaktivan, iskustveni i akcijski, osnažujući za studente i korisnike, oslanja

se na njihovu kreativnost što dovodi do toga da potiče specifični doprinos studentskih programa razvoju postojeće prakse grupnog tretmana djece i mladih u riziku. Oba priloga koja se nalaze u prvom dijelu knjige imaju sva obilježja znanstvenih radova.

Drugi dio knjige nosi naziv *Grupni rad s djecom i mladima u riziku u različitim okruženjima*. To je najopsežniji dio knjige. Sadrži ukupno osam poglavlja kroz koja se predstavlja rad s djecom i mladima u riziku u različitim okruženjima i u različitim vrstama grupa. Tri poglavlja bave se specifičnim obilježjima grupnog rada u školskom okruženju, četiri poglavlja se bave grupnim radom u institucijama za djecu i mlade, a jedno poglavlje u grupnom radu u ustanovama lokalne zajednice. *Vedrana Puhar* piše o primjeni glazbe u grupnom radu s djecom s emocionalnim i ponašajnim teškoćama uključenom u produženi stručni postupak pri osnovnoj školi. *Zorica Volarević* opisala je primjenu grupnog rada po principima treninga socijalnih vještina s djecom sklonom agresivnom ponašanju, također uključenom u produženi stručni postupak pri osnovnoj školi. *Emir Kazaferović* opisao je kako i pod kojim uvjetima te s kojom populacijom razredno odjeljenje može istovremeno funkcionirati kao svojevrsna tretmanska grupa. U ovom prilogu su u fokusu učenici s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama koji pohađaju posebna razredna odjeljenja. *Andreja Pravdić* je opisala program te specifične razloge za uključivanje djece s ADHD-om u grupni rad u Centru za djecu, mlade i obitelj Velika Gorica. *Ivana Jeđud* opisala je značaj rutina i rituala za djecu i mlade u životnim grupama u institucionalnom kontekstu. Autorica je na informativan i kreativan način sažela gotovo sve što je u literaturi dostupno, a potrebno je znati o rutinama i ritualima kad se radi s djecom i mladima. *Ivana Maurović* piše o specifičnim obilježjima odgojne grupe kao životne grupe na primjeru „svoje“ odgojne grupe u Domu za djecu Klasje u Osijeku. U poglavljima koja slijede autori *Ivana Jeđud i Lukša Vragolov*, odnosno *Ivana Jeđud i Sanja Radić* nude primjere kratkotrajnih grupno-tretmanskim programa za djecu smještenu u dječjem domu.

¹ Ovaj prikaz knjige tiskan je i u prvom broju časopisa Ljetopis socijalnog rada za 2010. godinu.

Treći dio knjige nosi naziv *Proširena perspektiva ili Grupni rad s odraslim osobama u riziku*. Specifičnost je tog dijela da se bavi grupnim radom s odraslim osobama koje zbog vlastitog ponašanja i/ili stila života imaju psihijatrijsku dijagnozu. *Dubravka Stijačić i Dora Dodig* opisale su svoj pristup i grupni oblik rada po principima treninga socijalnih vještina s osobama oboljelim od shizofrenije. *Tina Peraica* predstavila je specifičan pristup i oblik dugotrajnog grupnog psihoterapijskog tretmana oboljelih od ratnog posttraumatskog stresnog poremećaja (PTSP-a). Ovaj rad također nudi nove perspektive, drugačije poglede na grupni rad što se posebice ogleda u opisu integrativno-odnosnog pristupa kao konceptualnog okvira grupnog rada, dugotrajnosti tretmana te opisu uloge voditelja grupne terapije.

Iako svi radovi u II i III dijelu knjige značajno pridonose proširenju spoznaja o primjeni grupnog rada u nas, posebno bih se osvrnula na radove koji u svom fokusu imaju djecu i mlade. Sve ove radove označava jasna i dosljedna struktura. U svakom radu je opisan kontekst te ključna obilježja djece/mladih koji su sudjelovali u programu, opisan je programa grupnog rada, pojedine radionice, način evaluacije. Posebno značajno je da su ovi mladi autori reflektirali o izazovima s kojima su se susretali u svom radu - od osvrta na utjecaj šireg (institucijskog) konteksta na rad grupe, vođenje grupe u paru (su-voditeljstvo), specifičnosti rada s pojedinim skupinama djece/mladih u riziku do refleksija o vlastitom procesu učenja voditeljske uloge. Iako se radi u pravilu o voditeljima-početnicima svojim radovima su pokazali kako se postaje "experts by experience". No potrebno je naglasiti da bi taj put bio puno mukotrpniji da se nisu razvijali u okviru edukativnog modela izobrazbe za grupni rad koji je prof. dr. sc. Antonija Žižak, urednica ove knjige, razvila kao dio svojih nastavnih aktivnosti na Edukacijsko-rehabilitacijskom fakultetu.

Uz to bih, kao posebnu vrijednost knjige istaknula suštinsku povezanost prvog poglavlja u kojem se

naglašava značaj postmodernog pristupa za razvoj novih pogleda na rad s djecom i mladima u riziku sa svim ostalim poglavljima koja jasno pokazuju što to znači biti reflektirajući praktičar i zbog čega je važno biti reflektirajući praktičar. To je omogućilo da u literaturi na hrvatskom dobijemo knjigu u kojoj se ne govori teorijski o reflektirajućoj praksi i reflektirajućem praktičaru već se pokazuje kako je to moguće postići u našoj praksi. To ne bi bilo moguće da se ne radi o zaista autentičnoj knjizi u kojoj se o grupnom radu govori iz vlastitog iskustva svih autora, gdje se teorija valjano koristi kao utemeljenje tog rada i gdje je evidentno vrijednosno opredjeljenje autora - a to je osnaživanje korisnika.

Knjiga je urednički izvrsno koncipirana kako na sadržajnoj tako i na metodičkoj razini. Odabir sadržaja je suvremen i aktualan za sve one koji se bave poglavito djecom i mladima u riziku. Stil pisanja je jednostavan, jezik jasan, a struktura svakog poglavlja je dosljedna i omogućava čitatelju sve potrebne informacije da se i sam iskuša u vođenju grupa ili da iz druge perspektive razmisli o svom dosadašnjem načinu rada s grupama. Upravo zbog toga knjiga će biti jednako tako zanimljiva i poticajna i studentima i iskusnim stručnjacima.

U cijelini radi se o uredničkom i autorskom uratku koji nudi teorijski i programski novi, svježiji pogled na grupni rad s populacijama u riziku. Iako je knjiga autentični prikaz rada socijalnih pedagoga, ona će biti izuzetno značajni izvor u nastavi na svim fakultetima gdje se poučavaju budući stručnjaci za rad s grupama korisnika u riziku - socijalnim radnicima, pedagozima, psiholozima, polaznicima učiteljskih fakulteta. Također će biti izuzetno značajan izvor svim stručnjacima koji rade u školskom okruženju, ustanovama za djecu i mlade te u psihijatrijskom okruženju.

Pripremila:
Prof. dr. sc. Marina Ajduković